

2012 YILINDA ELDE EDİLEN BAZI GELİRLERİN BEYAN DURUMUNA İLİŞKİN ÖRNEKLER

Örnek 1 :

Bay (A)'nın 2012 yılı geliri tek bir işverenden alınmış ve tamamı stopaja tabi tutulmuş ücret gelirinden oluşmaktadır.

Tek işverenden alınan ücretler miktarı ne olursa olsun tamamen beyan dışı olduğundan, başkaca bir geliri olmayan Bay (A) beyanname vermeyecektir.

Örnek 2 :

Bayan (B) 2012 yılında birden fazla işverenden, tamamı stopaja tabi tutulmuş ücret geliri elde etmiştir. Birinci işverenden alınan ücret 200.000 TL, sonraki işverenlerden alınan ücretler toplamı ise 20.000 TL'dir.

Birden fazla işverenden ücret almış olmakla birlikte, birinci işverenden sonraki işverenlerden alınan ücretler toplamının 2012 yılı beyan sınırı olan 25.000 TL'nin altında olması nedeniyle Bayan (B), gerek ilk ve gerekse sonraki işverenlerden almış olduğu ücretler için beyanname vermeyecektir.

Örnek 3 :

Bay (B)'nin 2012 yılı geliri sadece tamamı üzerinden stopaj yapılmış aşağıdaki ücret gelirlerinden oluşmaktadır.

Birinci işverenden alınan ücret	80.000
İkinci işverenden alınan ücret	20.000
Üçüncü işverenden alınan ücret	9.000

Bay (B)'nin birinci işverenden sonraki işverenlerden aldığı ücretler toplamı (20.000 + 9.000 =) 29.000 TL, 25.000 TL'lik beyan sınırını aştığı için Bay (B) birinci işverenden almış olduğu ücretler de dahil ücret gelirlerinin tamamını beyan edecektir.

Örnek 4 :

Bayan (B)'nin tamamı stopaja tabi tutulmuş 2012 yılı gelirleri şöyledir :

a	Birinci işverenden alınan ücret	90.000
b	İkinci işverenden alınan ücret	12.000
c	İşyeri kira geliri (brüt)	28.000
d	İşyeri kira geliri % 25 götürü gider indirilmiş (c x % 75)	21.000

Bayan (B)'nin ikinci işverenden aldığı ücret, beyan sınırını (25.000) aşmadığından ücret geliri (gerek ilk gerekse ikinci işverenden alınan) beyan edilmeyecektir. İşyeri kira gelirleri ise, her ne kadar brüt tutarı beyan sınırını aşıyor olsa da, götürü gider indirimi uygulanmış tutar beyan sınırının altında kaldığından beyan edilmeyecektir. İkinci işverenden alınan ücret, beyan sınırının altında olup beyan edilmeyeceğinden, işyeri kirasının beyan edilip edilmeyeceği belirlenirken 25.000 TL'lik beyan sınırının hesabında gerek birinci gerekse ikinci işverenden alınan ücretler dikkate alınmayacaktır. Çünkü mukayesede sadece vergiye ve beyana tabi olan gelirler dikkate alınmalıdır.

Bu örnekte gider indirimi sonrası bulunacak kira tutar 25.000 TL'yi aşsaydı, sadece işyeri kirası beyan edilecek, ücret gelirleri yine beyan edilmeyecekti.

Örnek 5 :

Bay (C) 'nin 2012 yılı gelirleri aşağıdaki gibidir :

a	Birinci işverenden alınan ücret (stopajlı)	80.000
b	İkinci işverenden alınan ücret (stopajlı)	12.000
c	Konut kirası (istisna öncesi)	7.000
d	Konut kirası (istisna sonrası) (c - 3.000 TL)	4.000
e	Konut kirası (götürü gider indirimi sonrası) (d x% 75)	3.000
f	İşyeri kira geliri (brüt)	8.000
g	İşyeri kira geliri (götürü gider indirimi sonrası) (f x % 75)	6.000

İkinci işverenden alınan ücretler, beyan sınırının (25.000 liranın) altında olduğundan birinci ve ikinci işverenden alınan ücretler beyan edilmeyecektir.

Konut kirasının istisna sonrası tutarı (4.000 TL) beyan edilecektir. Mükellef götürü gider uygulamasını tercih ettiği için, bu tutardan % 25 gider indirimi yapılacak ve kalan 3.000 TL beyannameye dahil edilecektir.

Beyan tabi olmayan ücret gelirleri hariç, vergiye tabi gelirler toplamı (3.000 + 6.000=) 9.000 TL olup beyan sınırının altında kaldığından, stopaja tabi tutulmuş işyeri kira gelirleri beyan edilmeyecek, sadece konut kirasının beyanı ile yetinilecektir.

Örnek 6 :

Bayan (C) 'nin 2012 yılı gelirleri aşağıdaki gibidir :

a	Birinci işverenden alınan ücret (stopajlı)	90.000
b	İkinci işverenden alınan ücret (stopajlı)	12.000
c	Konut kirası (istisna öncesi)	23.000
d	Konut kirası (istisna sonrası) (c - 3.000 TL)	20.000
e	Konut kirası (götürü gider indirimi sonrası) (d x% 75)	15.000
f	İşyeri kira geliri (brüt)	18.000
g	İşyeri kira geliri (götürü gider indirimi sonrası) (f x % 75)	13.500

İkinci işverenden alınan ücret 25.000 TL'lik beyan sınırını aşmadığından ücret gelirleri beyan edilmeyecektir.

Konut kira gelirinden istisna düşüldükten sonra kalan tutar her halükarda beyan edilecektir. Götürü gider uygulamasını seçen mükellef, 15.000 TL'yi kira geliri olarak beyan edecektir.

Konut ve işyeri kira gelirlerinin gider indirimi sonrası tutarları toplamı (15.000 + 13.500 =) 28.500 TL, 2012 yılı beyan sınırını (25.000 TL) aştığından, stopaja tabi tutulmuş kira gelirleri de konut kira gelirleri ile birlikte beyan edilecektir. Böylece vergiye tabi matrah (15.000 + 13.500 =) 28.500 TL olacaktır. Hesaplanan vergiden işyeri kira gelirleri üzerinden kesilmiş olan vergiler mahsup edilecektir.

Örnek 7 :

Bay (D)'nin 2012 yılı gelirleri aşağıdaki gibidir :

İşyeri kira geliri (brüt)	20.000
Konut kira geliri (istisna öncesi)	2.500
Mevduat faizi (stopajlı)	15.000

Mevduat faiz geliri, GVK geçici 67 uyarınca stopaja tabi tutulmuş olduğundan, konut kira gelirleri istisna tutarının altında olduğundan, işyeri kira geliri ise, beyan sınırının altında kaldığından beyan edilmeyecektir. (Beyan sınırı ile mukayesede, istisna tutarının altındaki konut kira geliri ile beyan dışı olan mevduat faizleri dikkate alınmayacaktır.)

Örnek 8 :

Bayan (D)'nin 2012 yılı gelirleri aşağıdaki kar paylarından oluşmaktadır :

1998 öncesi kazanç kaynaklı kar payı	20.000
Yatırım indirimi uygulanmış ve % 19,8 stopaja tabi tutulmuş kazanç kaynaklı kar payı (net)	18.000
2011 yılına ait kurumlar vergisine tabi tutulmuş kazançtan % 15 oranında stopaj yapılarak dağıtılmış kar payı (brüt)	100.000

1998 ve önceki yıllara ait kazançtan dağıtılan kar payları GVK geçici 62/1-a maddesine göre stopaja tabi olmadığı gibi, 62/2 maddesi hükmüne göre vergiden de müstesna olduğundan beyan edilmeyecektir.

Diğer kar paylarına gelince,

- GVK'nun geçici 62/3'üncü maddesi uyarınca, yatırım indirimi kaynaklı kar payının net tutarına $1/9$ 'u eklendikten sonra bulunan tutar olan $(18.000 / 9 \times 10 =)$ 20.000 TL'nin yarısı $(20.000/2=)$ 10.000 TL vergiye tabi gelir olarak dikkate alınacak olup, bu tutar beyan sınırını aşmamaktadır. Bu nedenle söz konusu kar payının beyan edilip edilmeyeceğini, diğer kar payının vergiye tabi tutarı ile söz konusu kar payının toplamının beyan sınırını aşip aşmaması belirleyecektir.

- 2010 yılı kaynaklı olup üzerinden % 15 stopaj yapılmış olan kar payının brüt tutarının yarısı vergiden müstesnadır. Kalan tutar (100.000 / 2 =) 50.000 TL beyan sınırını aştığından bu kar payları beyan edilecektir. Vergiye ve beyana tabi kar payları toplamı (50.000 + 10.000=) 60.000 TL olup, beyan sınırını aştığından yatırım indirimi kaynaklı kar payları da beyan edilecektir. Bayan (D)'nin beyana tabi toplam geliri böylece 60.000 TL olarak teşekkül etmiştir.

Bayan (D)'nin beyannamesi şöyle olacaktır :

	Yatırım İndirimi Kaynaklı Kar Payı	2011 Kaynaklı Kar Payı	TOPLAM
a Net kar payı	18.000	85.000	103.000
b Brüt kar payı (a/9x10) ve (a/% 85)	20.000	100.000	120.000
c İstisna (b x % 50)	10.000	50.000	60.000
d Vergiye tabi gelir (b-c)	10.000	50.000	60.000
e Hesaplanan gelir vergisi			14.110
f Mahsup edilecek stopaj (a/9) ve (bx% 15)	2.000	15.000	17.000
g İade edilecek gelir vergisi			2.890

Görüldüğü gibi Bayan (D)'nin beyannamesinde iade çıkmaktadır.

Örnek 9 :

Bay (E)'nin 2012 yılı gelirleri ve beyan durumu aşağıdaki gibidir :

	GELİR	BEYAN
1.1.2006 öncesi ihraçlı TL cinsinden Hazine Bonosu faizi	80.000	12.480
1.1.2006 öncesi ihraçlı TL cinsinden Hazine Bonosunun alım-satım kazancı (iktisap bedeli artırılarak tespit edilmiş)	15.000	15.000
01.01.2006 sonrası ihraçlı Hazine Bonosu faiz geliri (stopajlı)	60.000	Beyan dışı
Repo Kazançları (stopajlı)	40.000	Beyan dışı
Mevduat Faizleri (stopajlı)	10.000	Beyan dışı

GVK'nun geçici 67'nci maddesi uyarınca stopaja tabi tutulmuş bulunan,

- Repo kazançları,
- Mevduat faizleri ve
- 01.01.2006 sonrası ihraçlı Hazine Bonosunun faizleri beyan edilmeyecektir.

GVK'nun geçici 67'inci maddesi uyarınca stopaja tabi olmayan 1.1.2006 öncesi ihraçlı Hazine bonosunun alım satım kazancı beyan edilmek zorundadır.

1.1.2006 öncesi ihraçlı TL cinsinden Hazine Bonosu faizi ise prensip olarak beyana tabidir. 2012 yılına ilişkin indirim oranı %84,4 olarak ilan edildiğinden, bu gelirin 67.520, - TL'lik kısmı gelir sayılmayacak, kalan 12.480 TL'lik kısmı vergiye tabi gelir olarak dikkate alınacaktır. Her ne kadar bu tutar 2012 yılı beyan sınırının altında olsa da 1.1.2006 öncesi ihraçlı Hisse Bonosunun alım satım kazası ile birlikte toplamı beyan sınırını aştığında beyana konu edilecektir.

Örnek 10 :

Mükellef Demet Yeminli'nin 2012 yılı gelirleri aşağıdaki gibidir :

Birinci işverenden ücret (brüt, stopajlı)	60.000
İkinci işverenden ücret (brüt, stopajlı)	30.000
Konut kirası (istisna öncesi)	7.000
İşyeri kirası (stopajlı, brüt)	12.000
Yatırım indirimi uygulanmış ve % 19,8 stopaja tabi tutulmuş kazançtan dağıtılmış kar payı (net)	9.000
2011 yılına ait olup kurumlar vergisine tabi tutulmuş kazançtan dağıtılmış kar payı (net)	20.000
1.1.2006 sonrası TL cinsinden ihraç edilmiş Hazine Bonosu faiz geliri	50.000
Gayrimenkul satış kazancı (İktisaptan itibaren 5 yıl geçmeden satılmış) (maliyet artırımı yapılmış)	100.000

Bu gelirler üzerinden yapılmış olan stopajlar şöyledir :

- Birinci ücret	:	11.520,00 (*)
- İkinci ücret	:	4.635,00 (*)
- İşyeri kirası	:	2.400,00
- 2011 yılı kaynaklı kar payı	:	3.529,41

Ücretlerden, Gelir Vergisi Kanunu'nun 63 üncü maddesinde belirtilen indirimlerin yapılması sonucunda tespit edilen kümülatif gelir vergisi matrahları sırasıyla 51.000 TL ve 25.500 TL.'dir.

Mükellefin 2012 yılında kendisine, eşine ve çocuğuna ait 30.000 TL'lik eğitim ve sağlık harcaması olmuştur. Ayrıca mükellefin 2012 yılında ödediği toplam 3.000 TL'lik şahıs sigorta primi mevcuttur. Dönem içinde ücret stopaj matrahlarında prim indirimi yapılmamıştır.

(*)Asgari geçim indirimi düşülmeden önceki vergi tutarları esas alınmıştır.

Çözüm :

- İkinci işverenden alınan ücret 25.000 TL'lik beyan sınırını aştığından birinci ve ikinci işverenden alınan ücretlerin tamamı beyan edilecektir.
- Konut kirasından 3.000 TL istisna düşüldükten sonra kalan tutar (7.000 - 3.000=) 4.000 TL beyan edilecektir.
- Mükellefin vergiye ve beyana tabi gelirleri toplamı 2012 beyan sınırını aştığından stopaja tabi tutulmuş menkul ve gayrimenkul sermaye iratları (yani stopajlı işyeri kirası ile istisna sonrası kar payları) beyan edilecektir.
- 1.1.2006 sonrası TL cinsinden ihraç edilmiş hazine bonusu faiz geliri üzerinden GVK geçici 67 uyarınca stopaj yapılmış olduğunda beyan dışıdır.
- Satılan gayrimenkul iktisaptan itibaren beş yıl elde tutulmamış olduğundan, satış kazancı beyan edilecektir. Ancak 8.800 TL'lik istisnanın uygulanması gerekir.

Beyanname :

Mükellef kira gelirlerinde götürü gider esasını benimsemiştir.

a) Vergiye tabi ücretler toplamı (51.000 + 25.500,00 =)	:	76.500,00
b) İstisna ve götürü gider indirimi sonrası konut kirası (4.000 x %75)	:	3.000,00
c) Götürü gider indirimi sonrası işyeri kirası (12.000 x %75)	:	9.000,00
d) Yatırım indirimi kaynaklı kar payının brüt tutarı (9.000 / 9x10)	:	10.000,00
e) Diğer kar payının brüt tutarı (20.000 / % 85)	:	23.529,41
f) Brüt kar payları toplamı (d+e)	:	33.529,41
g) Vergiye tabi kar payları toplamı (fx% 50)	:	16.764,71
h) İstisna sonrası gayrimenkul satış kazancı (100.000 - 8.800)	:	91.200,00
i) <u>Vergiye tabi gelir (a+b+c+g+h)</u>	:	196.467,71
j) İndirimler	:	22.646,47
- Eğitim ve sağlık gid.	19.646,47	
- Şahıs sigorta primi	3.000,00	
k) Vergiye tabi matrah	:	173.821,24
l) Hesaplanan Gelir Vergisi	:	53.947,43
m) Ücretin toplam gelir içindeki payı (76.500,00 / 196.467,71)	:	% 38,94
n) Matrahın 58.000 TL'yi aşan kısımının ücrete tekabül eden tutarı (173.821,24-58.000) x % 38,94	:	45.100,79¹
o) Ücret nedeniyle yapılacak indirim (30.000 x %8)	:	2.400
p) İndirim sonrası gelir vergisi (l -o)	:	51.547,43

¹ Bu rakam 30.000 TL'den büyük olduğundan sadece 30.000 TL'lik kısmı dikkate alınacaktır.

r) Stopaj mahsubu	:	23.084,41
- Birinci ücret	11.520	
- İkinci ücret	4.635	
- İşyeri kirası	2.400,00	
- Birinci kar payı	1.000,00	
- İkinci kar payı	3.529,41	
s) Ödenecek gelir vergisi (p-n)	:	28.463,02

Mükellefin eğitim ve sağlık giderleri toplamı 30.000 TL olduğu halde, beyan edilen gelirin % 10'u ile sınırlı indirim mümkün bulunduğundan, bunun 19.646,47 TL'lik kısmı indirilebilmiştir. Şahıs sigorta primleri ise, beyan edilen gelirin % 5'i ve asgari ücretin yıllık sınırını aşmamak üzere indirilebilmekte olup, her iki sınırın da altında kaldığından tümüyle indirilebilmiştir.